

KRAFT BANK ASA
Trim Towers 3. etg.
Larsamyrå 18
4313 SANDNES

VÅR REFERANSE
22/10901

DERES REFERANSE
080a355545e1

DATO
13.06.2023

Tilsynsrapport - metodikk for beregning av tapsavsetninger

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført et dokumentbasert tilsyn av bankens metodikk for beregning av tapsavsetninger. Til grunn for denne rapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 21. april 2023 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 10. mai 2023.

Finanstilsynet merknader følger nedenfor.

2 Tapsavsetninger i trinn 3

2.1 Kriterier for klassifisering av utlån i trinn 3

I den foreløpige rapporten påpekte Finanstilsynet at definisjonen av mislighold må fremkomme i bankenes modelldokumentasjon og at det kommuniseres og brukes samme definisjon i ulike styringsdokumenter. Videre merket Finanstilsynet seg at definisjonen av mislighold i årsregnskapet og pilar 3-rapporteringen ikke er i samsvar med CRR og ba styret påse at bankens praksis for misligholdsmerking og rapportering av mislighold er i tråd med regelverket.

Finanstilsynet noterer at styret vil påse at definisjonene er konsistente på tvers av alle styringsdokumenter og dokumenter samt at bankens rutine vil bli oppdatert for å tydeliggjøre prinsippene.

2.2 Beregning av forventet tap i trinn 3

I den foreløpige rapporten påpekte Finanstilsynet at bankens retningslinjer, prosedyrer og dokumentasjon for estimering og vurdering av forventet kredittap ikke gir tilstrekkelige føringer for hvilke vurderinger som skal gjøres. Videre merket Finanstilsynet seg at det er avvik mellom dokumentasjon i oversendte kredittsaker og det banken beskriver som praksis.

Styret viser i sitt svar til at det vil be administrasjonen vurdere å utvide rutinen med de vanligste vurderingskriterier som normalt skal vurderes og at det vil be administrasjonen legge til rette for at det i den enkelte sak noteres ytterligere kommentarer om hvilke vurderinger som er gjort.

Finanstilsynet forventer at styret påser at bankens retningslinjer gir tilstrekkelige føringer for hvilke vurderinger som skal gjøres. Finanstilsynet legger videre til grunn at styret påser at det gjennomføres tilstrekkelig internkontroll for å påse at interne retningslinjer etterleves.

3 Tapsavsetninger i trinn 1 og trinn 2

3.1 Kriterier for klassifisering av utlån i trinn 2

Banken klassifiserer utlån i trinn 2 dersom engasjementet har restanse på over 30 dager eller engasjementet er merket for forbearance.

I den foreløpige rapporten stiller Finanstilsynet spørsmål ved om bankens modell fanger opp vesentlig økning i kredittrisiko tidlig nok. Når banken kun bruker kriterier knyttet til dager over forfall, eller knyttet til betalingslettelser, blir ikke fremadskuende informasjon, herunder bl.a. forventet økning i rentenivå og arbeidsledighet, hensyntatt ved vurdering av om det har skjedd en vesentlig økning i kredittrisiko. Finanstilsynet påpekte at banken må ha rutiner, systemer og prosesser som benytter all relevant informasjon for å sikre kvalitet i alle deler av bankens system. Videre påpekte Finanstilsynet at bankens rutine ikke gir en fullstendig beskrivelse av bankens kriterier for klassifisering av utlån i trinn 2 og ba banken justere rutinen slik at kriteriene er fullstendige.

Banken anfører at den finner det utfordrende å inkludere fremadskuende informasjon for omklassifisering av lån fra trinn 1 til trinn 2, da alle tapsvurderinger og klassifiseringer gjøres per enkelt lån. Etter styrets vurdering hører bankens vurdering av nevnte faktorer inn under makrojustering av totale modellavsetninger.

Banken vurderer at faktisk betjening av lån er den beste indikasjonen på betalingsvilje og et eventuelt bortfall av betjening er den beste indikatoren for økt kredittrisiko. Banken skriver videre at "*Når banken blir gjort oppmerksom på negative endringer i låntagers økonomi eller økning i kredittrisiko for eksponeringer tilhørende samme kunde, vurderer banken betalingslettelser og eventuelt behov for individuell tapsavsetning*". Faktisk betalingslettelse eller individuell tapsavsetning medfører at lånet omklassifiseres til trinn 2 eller trinn 3.

Finanstilsynet vil peke på at fremadskuende informasjon ikke kan utelukkes fra vurderingen av vesentlig økt kredittrisiko, med henvisning til at fremadskuende informasjon hører inn under makrojustering av totale modellavsetninger. Dette da førstnevnte forhold avgjør hvor stor andel av utlånene som det skal beregnes forventet tap over levetiden (trinn 2), mens makrojusteringen av totale modellavsetninger gjelder beregning av tapets størrelse.

Det fremgår av IFRS 9 at dersom rimelige og dokumenterbare fremadskuende opplysninger er tilgjengelige uten urimelige utgifter eller anstrengelser, kan et foretak ikke utelukkende basere seg på opplysninger om forfalte beløp når det vurderer om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning, jf. IFRS 9.5.5.11. Videre legger IFRS 9 til grunn at vurdering av om kredittrisikoen har økt vesentlig, bør gjøres for grupper av utlån dersom enkelte faktorer ikke kan identifiseres på enkeltlån, jf. IFRS 9 B5.5.16. Eksempler på hvordan vurdering av vesentlig økt kredittrisiko kan gjøres på gruppenivå er gitt i IFRS 9 Illustrative Examples – eksempel 5, se spesielt IE39. Finanstilsynet forventer at banken foretar en nærmere vurdering av hvordan

fremadskuende informasjon kan inkluderes i vurderingen av om kredittrisikoen for grupper av utlån har økt vesentlig.

3.2 Beregning av forventet tap i trinn 1 og trinn 2

Banken beregner forventet tap i trinn 1 og trinn 2 som produktet av misligholdssannsynlighet (PD) multiplisert med tapsgrad (LGD), eksponering på misligholdstidspunktet (EAD) og en makrofaktor.

Misligholdssannsynlighet (PD)

Finanstilsynet noterer at PD på etableringstidspunktet for lånet er en 12-måneders PD. I etterfølgende perioder beholdes 12-måneders PD, med justering for betalingsadferd. Justeringen skjer ved at opprinnelig PD multipliseres med en fast faktor for hver adferdsklasse.

I den foreløpige rapporten ga Finanstilsynet uttrykk for at bankens modell for fastsettelse av misligholdssannsynlighet (PD) for lån i trinn 2, ikke synes å fange opp at misligholdssannsynligheten øker med forventet levetid på lånene. Utlån som inngår i adferdsklasse B som inngår i trinn 2, er tilordnet samme PD-multiplikator som utlån i samme adferdsklasse som inngår i trinn 1. Tilsvarende gjelder utlån i adferdsklasse C. Finanstilsynet påpekte at dersom banken skal ha en PD-modell knyttet opp mot adferdsklasser, må banken, etter Finanstilsynets vurdering, ha differensierte PD-multiplikatorer for hver adferdsklasse for henholdsvis trinn 1-utlån og trinn 2-utlån. Finanstilsynet ga også uttrykk for en forventning om at banken følger opp mulige skjevheter i estimatene der forventet levetid inngår og justerer estimatet på forventet levetid uten å vente på mer historikk.

Finanstilsynet noterer at styret vil be administrasjonen differensiere PD-multiplikatoren for utlån i trinn 1 og trinn 2, samt å justere forventet levetid basert på tilgjengelig historikk. Finanstilsynet ber innen 1. oktober 2023 om en bekreftelse på at dette er gjort samt en redegjørelse for hvordan dette har påvirket PD.

Makrofaktor

Tapsavsetningene i trinn 1 og trinn 2 ($PD \times LGD \times EAD$) multipliseres med en makrofaktor. Makrofaktoren beregnes som produktet av fire faktorer: arbeidsledighet, oljepris, gjeldsvekst i husholdningene og bankenes utlånsrente med tre scenarioer for hver av faktorene. Ved utgangen av 2022 er makrofaktoren beregnet til 0,87, hvilket innebærer en nedjustering av tapsavsetningene i trinn 1 og trinn 2 med 13 prosent.

I den foreløpige rapporten påpekte Finanstilsynet at en nedjustering av de opprinnelig anslåtte tapsavsetningene synes ulogisk i lys av den siste tids utvikling i sentrale makroforhold med bl.a. en kraftig økning i rente- og kostnadsnivået, samt utsikter til videre økning i lånerentene fremover. Finanstilsynet påpekte også at beregningen av forventet tap må inkludere et nedsidescenario som viser ikke-lineariteten i bankens utlånstap. Bankens har i årsrapporten beregnet effekten av et boligprisfall på 30 prosent, men et slik utfall synes ikke å være hensyntatt i bankens modell.

Finanstilsynet registrerer at bankens styre likevel velger å opprettholde bankens vurdering om at dagens makroforhold og forventet utvikling de neste årene gir grunnlag for en betydelig nedjustering av tapsavsetningene. Hovedbegrunnelsene er at banken er trygg på at makrofaktormodellen virket tilfredsstillende i perioden 2019-2022 og at banken ikke ønsker å hensynta subjektive vurderinger i sine tapsvurderinger. Videre mener bankens styre at

nedsidescenario er hensyntatt gjennom bankens LGD metodikk og at banken ikke vurderer scenarioet med 30 prosent boligprisfall som sannsynlig.

Ettersom Kraft Bank tilbyr refinansiering til kunder med en komplisert eller svak økonomi, er banken, etter Finanstilsynets vurdering, sårbar ved en negativ makroutvikling. Datahistorikken som benyttes for grunnlag for vurdering av sannsynlighet for mislighold og tap gitt mislighold er fra en periode med god utvikling i norsk økonomi. Dersom bankens makromodell innebærer at den forventer lavere tap i en periode med inflasjon og økende renter, som tilfellet var ved utgangen av 2022, mener Finanstilsynet det er grunn til å revurdere modellens egnethet. Finanstilsynet vil igjen minne om at for de tilfeller modellen ikke er godt tilpasset forholdene på rapporteringstidspunktet, må banken vurdere skjønnsmessige justeringer for fastsettelse av avsetninger som gjenspeiler forventet tap, jf. samlerapport etter tilsyn med praktiseringen av IFRS 9 i utvalgte banker side 10.

Finanstilsynet kan vanskelig se at det var grunnlag for å foreta en nedjustering av tapsavsetninger per årsslutt 2022 begrunnet i den forventede makroøkonomiske utviklingen på det tidspunktet. Finanstilsynet forventer på bakgrunn av dette at styret foretar en grundig evaluering av modellens egnethet.

Finanstilsynet legger til grunn at banken i fastsettelsen av tapsavsetningene fremover må ta hensyn til makroforholdene og utsiktene, herunder vurdere sannsynlighetsvektingen av scenarioer. Modellen for fastsettelse av tapsavsetninger må inkludere et nedsidescenario som viser ikke-lineariteten i bankens utlånstap selv om banken ikke anser scenarioet som sannsynlig.

Finanstilsynet ber om protokoll fra styremøte der denne rapporten er behandlet.

Kopi av rapporten bes sendt valgt revisor.

For Finanstilsynet

May Camilla Bruun-Kallum
seksjonssjef

Josefine Wilberg
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.